

Харко В.Ю.

кандидат економічних наук, доцент;

Андрущишин М.М.

аспірант,

Львівський національний університет імені Івана Франка

СУСПІЛЬНО-ЕКОНОМІЧНА ПРОБЛЕМАТИКА В СОЦІАЛЬНІЙ ДОКТРИНІ КАТОЛИЦЬКОЇ ЦЕРКВИ

Упродовж християнської історії, а особливо в останні сто років, Католицька Церква послідовно виголошує свою позицію, щодо питань суспільного життя. Світ і суспільство безупинно розвиваються, привнісши нові тенденції та бачення, на які Церква повинна реагувати, і діяти згідно із сучасними потребами. У сучасному світі панує певний стереотипний погляд на Церкву, що звужує її діяльність тільки до релігійних справ, без втручання в справи соціально-економічного життя, що не належать до її компетенції. Церква згідно зі своєю соціальною доктриною не розробляє й не пропонує економічних чи політичних систем, програм і не віддає перевагу цим напрямам, але дбає, щоби належним чином було вшановано й підтримано право людини на справедливість та гідність [3].

У даній статті хочу представити документи Католицької Церкви що відображають проблематику в суспільно-економічній сфері.

Оцінка економічних процесів та їхнього впливу на розвиток суспільства розглядається документах соціальної доктрини Католицької Церкви, основними з яких є:

1. **Rerum Novarum** (з лат. – «Нові речі») енцикліка Папи Римського Лева XIII від 15 травня 1891 року. Головні напрямки: а) охорона та реалізація права на приватну власність; б) проблема безробіття, умов праці та заробітної плати в епоху капіталізму; в) межі відповідальності держави і її втручання в домогосподарства; г) вимагання солідарності в податковій політиці; д) створення профспілок та громадських об'єднань заради справедливості та людської гідності; ж) потреба в рівносторонньому зв'язку суспільства у сфері праці та взаємовідносин; е) питання та відношення Церкви до боротьби між суспільними класами; є) діяльність Католицької Церкви в справі захисту пролетаріату й соціально незахищених верств населення [2, с. 68–69].

2. **Quadragesimo Anno** (з лат. – «У сороковому році») – енцикліка Папи Римського Пія XI від 15 травня 1931 року в якій наголошується: а) важливість принципу субсидіарності в суспільному житті; б) застерігається

перед «індивідуалізмом» та «колективізмом» як крайніми формами суспільства; в) проблеми індустріалізації та експансії впливу національних і міжнародних фінансових груп на суспільство; г) національні багатства мали б забезпечувати загальну користь, дотримуючись засад спільного добра та соціальної справедливості; д) оплата праці – найважливіший засіб справедливості в трудових відносинах що впливає на родинне забезпечення; е) впровадження основ політики праці на засадах справедливості; ж) активна участь католиків у суспільно-господарських об'єднаннях, для розвитку в них християнсько-демократичного аспекту [2, с. 70, с. 192, с. 208].

3. **Mater et Magistra** (з лат. – «Мати і наставниця») – енцикліка папи римського Іоанна XXIII від 15 травня 1961 на тему «Християнство і соціальний прогрес». У цьому документі папа ставить акцент на таких проблемах: а) держава повинна охороняти право індивіда самостійно розпоряджатися собою і вільно займатися продуктивною економічною діяльністю через призму відповідального підходу в питаннях свободи; б) підтримка діяльності кооперативів, підприємств малого та середнього бізнесу, сільськогосподарських та ремісничих підприємств і підприємств сімейного типу; д) розумна і справедлива податкова політика; е) важливо залучати працівників в управлінні підприємствами через купівлю акцій та цінних паперів [2, с. 73–74].

4. **Gaudium et Spes** (з лат. – «Радість і надія») – пастирська конституція Другого Ватиканського собору Католицької церкви 1965 року. Проблематика що піднімалися в цьому документі стосувалися таких економічних питань: а) підтримка розвитку сучасної економіки та суспільних відносин, що ведуть до поліпшення умов життя, пом'якшення соціальної нерівності та скорочення бідності; б) кожна людина має право брати участь в економічному житті роблячи внесок, відповідно до своїх можливостей, у прогрес своєї країни й усього світу; в) свободу людини в економічній сфері є фундаментальною цінністю й невіддільним правом, яке слід утверджувати та захищати; г) застереження від трудового закріпачення людини та приниження гідності її особи через непомірний розвиток економіки [2, с. 74–75, с. 209].

5. **Populorum progressio** (з лат. – «Про розвиток народів») енцикліка, видана папою Павлом VI 26 березня 1967 року. Основні тези: а) зміцнення міжнародних інститутів, та створення нових установ для які б відповідали за глобальні економічні процеси розвитку світу через призму дотримання прав і свобод людини; б) використання економічного та технологічного розвитку для переходу від менш людських до більш людських умов життя в) пошук спільного блага з урахуванням прав і потреб людини під час формування торговельної політики та політики міжнародного співробітництва;

г) універсальне призначення ресурсів і товарів; д) право на справедливую заробітну плату, на безпеку зайнятості на справедливих та розумних умовах праці; право на вступ до спілки; е) поширення глобалізації повинно супроводжуватися зрілим усвідомленням нових завдань, до яких покликані різні організації громадянського суспільства на світовому рівні [2, с. 75–76, с. 226–231].

6. **Laborem Exercens** (з лат. – Працею своєю) – енцикліка Папи римського Іоанна Павла II, опублікована 14 вересня 1981 року. У ній папа наголошує на таких важливих речах: а) людська праця є життєвою необхідністю, завдяки праці людина розвивається й несе велику відповідальність за світ, який Бог доручив людині; б) економічна діяльність та матеріальний прогрес повинні слугувати людині та суспільству; в) у суспільно-економічних відносинах гідність людини є мірилом економічного та суспільного життя в якій праця завжди займає першість перед капіталом; г) свобода й відповідальність людини що працює передбачають її право на участь у керівництві підприємством чи установою; д) економічна діяльність матеріальний прогрес повинні слугувати людині й суспільству; е) власники та керівники підприємств повинні організовувати трудову діяльність таким чином, щоби вона позитивно вплинула на розвиток сім'ї в суспільстві [2, с. 76–77, с. 206–216].

7. **Sollicitudo Rei Socialis** (з лат. – Турбота про соціальні речі) – енцикліка Папи римського Іоанна Павла II 1987 року зосереджується на питаннях: а) моральної складової економіки повинна поєднувати економічну ефективність та сприяння солідарному розвитку людства; б) засудження форм збагачення за рахунок інших людей; в) боротьба зі структурами які породжують і підтримують бідність, недостатній розвиток і деградацію; в) участь в економічному житті є загальним правом та обов'язком кожного в розвитку економіки та прогресу; г) підтримка власниками працівників підприємства соціально-професійному розвитку; д) метою економіки – створювати багатство не лише в кількісному, а й в якісному вимірі; е) засудження протекціоністської політики що часто призводять до дискримінації товарів із бідніших країн і перешкоджають розвитку виробничої діяльності та поширенню технологій бідніші країни; ж) негативний вплив культури споживання і споживацтва на розвиток суспільства; з) засудження форм соціальної несправедливості таких як крайня бідність та злидні, особливо в менш розвинених країнах де проявляється егоїзм і хизування багатством на тлі загального зубожіння [2, с. 76–77, с. 209–216, с. 232].

8. **Centesimus Annus** (з лат. – «Сотий рік») – енцикліка папи римського Іоанна Павла II від 1 травня 1991 року. Дана енцикліка містить та розкриває такі економічні аспекти: а) підприємництво є важливим елементом розвитку суспільства котре не повинно нехтувати людськими правами і свободами;

б) підприємство це не тільки об'єднання капіталу, але й об'єднання людей, у якому вони в різний спосіб беруть участь і несуть відповідальність перед розвитком організації в цілому; в) загальна підтримка економічної ініціативи як прояву людського інтелекту й необхідності відповідати на потреби людини, суспільства; г) держава повинна поважати законну діяльність економічних суб'єктів та їхніх об'єднань, та керуватися принципами субсидіарності й солідаризму; д) власники та керівники підприємств повинні зосереджуватися не тільки на економічних цілях компанії, критеріях ефективності та «капіталі» але й на солідарності з працівниками, адже працівники – «найцінніший капітал підприємства; е) державне втручання в економічні процеси повинно бути справедливим, раціональним та ефективними; ж) вимога до власників і керівників розвивати види та форми якості товару, надання послуг та обслуговування; з) висвітлення переваг і недоліків сучасної ринкової економіки; и) засудження лихварства, бюрократизму та надмірного державного регулювання у сфері економіки; к) соціально-економічна система має характеризуватися наявністю спільної державної і приватної діяльності, включно з неприбутковою діяльністю; л) роль міжнародної спільноти в епоху глобальної економіки в процесі регулювання політично-економічного відносин; м) стрімкий розвиток технічного й економічного прогресу, швидкі зміни у виробництві і споживанні у світі зумовлюють Католицьку Церкву до проведення роз'яснювальної та культурно-виховної роботи в цих сферах [2, с. 77–78, с. 210–213, с. 216–229].

9. **Caritas in veritate** (з лат. – «Милосердя в істині») – енцикліка Папи римського Венедикта XVI 2009 року, розглядає проблеми економіки в такій площині: а) суспільне переконання про необхідність автономії економіки від «впливів» морального характеру, призвело до виникнення економічних, суспільних і політичних систем, що потоптали свободу особи та суспільних груп; б) завданням політичних інститутів є досягнення загального блага, та справедливого розподілення ресурсів; в) економіка та фінанси є важливими й добрими інструментами в управлінні спільнотою [4].

У сучасному світі вплив економіки на суспільство все більше набуває загального явища та стає основною рушійною силою успішності будь-якої країни, організації. Католицька Церква є найбільшою релігійною організацією та спільнотою вірних у світі тому несе спів відповідальність не тільки за своїх вірних, але й за увесь світ. Унаслідок цього була сформована Соціальна доктрина Католицької Церкви яка дає роз'яснення новим викликам часу, розвитку сучасних тенденцій, явищ які не до кінця усвідомлюються суспільством і тому потребують аналізу.

Список використаних джерел:

1. Бадджо А. М. Християнське соціальне вчення: ідентичність та методологія / Антоніо Марія Бадджо // Соціальна доктрина церкви: збірник статей. – Львів: Свічадо, 1998. – С. 49–78.
2. Компендіум соціальної доктрини Церкви. Папська Рада «Справедливість і мир». – Київ: Кайрос, 2008. – 343 с.
3. Католицька церква про суспільно-економічну діяльність [Електронний ресурс] // Журнал «Християнин і Світ». URL: <http://xic.com.ua/cerkva-pro/8-ekonomika/29-katolycka-cerkva-pro-suspilno-ekonomichnu-dijalnist> – Заголовок з екрана.
4. Шепетяк О. М. Соціальне вчення Церкви в енцикліках римських пап // Гілея. – 2014. – Вип. 83(4). – С. 298–302.

Шишкіна В.И.

студентка,

*Одесский национальный университет
имени И.И. Мечникова*

ОТРАСЛЕВАЯ СТРУКТУРА ТОРГОВЛИ ТОВАРАМИ И УСЛУГАМИ КАНАДЫ, ДИНАМИКА ИХ РАЗВИТИЯ В 2011-2017 ГОДАХ

Наибольшую долю экспорта товаров Канады за 2017 создала отрасль производства транспортного оборудования – 18,91% от всей массы экспорта, или же 75,2 миллиардов долларов США, продемонстрировав снижение на 2 миллиарда долларов или же 2,17% от всей доли относительно 2016. На протяжении всего рассматриваемого периода доля данной отрасли во всем экспорте не опускалась ниже 15%, достигнув пика в 2016 году – 21,08%. Из этих 17,91% на США приходится 17,6% (65,9 млрд. долл. США), что в сотни раз превышает ближайшего импортера этого товара помимо США – Китая с 0,33% (1,3 млрд. долл. США) [1].

Второй по значению в общей доле экспорта является добыча нефти и газа, имея 15,6% или же в стоимостном выражении – 62,1 миллиарда долларов США. Проявил рост по сравнению с 2016 годом на 3% (15,9 миллиардов долларов США). Опять же, крупнейшим покупателем канадской нефти и газа выступает США, имея 15,38% (61,2 миллиарда долларов США) из 15,6% всего, продемонстрировав рост с 12,4% в 2016 году. Несмотря на огромные запасы нефти и газа в недрах, их доля относительно невысока. Важным толчком к их снижению послужило резкое